

Coachen van een stagiaire

tijdens de les: het LoLuLe-blad

◀ *Observeren met het LoLuLe-blad in de hand*

aan leerlingen?) helder te krijgen. Op grond van de 'eigen' leervraag kan samen gezocht worden naar mogelijke oplossingen. Deze 'tussendoor-coaching' kan in twee minuten klaar zijn, zodat de stagiaire direct een leerhulp kan uitproberen. Deze tussendoor-coaching is specifiek gericht op wat er in de les gebeurt. Na de les of stagedag is meer tijd beschikbaar om aandacht te besteden aan de persoonlijke leervraag van de student. Deze tekst beperkt zich tot de korte tussendoor-coaching, hoewel het werken met een 'LoLuLe-blad' ook na de les functioneel kan zijn.

Het LoLuLe-blad

Een eenvoudig kijkkader voor het lesgeven is de trits: loopt de organisatie, lukt de activiteit en leeft de beleving, kortweg loopt't, lukt't en leeft't (LoLuLe). Ook eerstejaars studenten van de lerarenopleiding LO hebben bij het horen van deze drie zinnen al direct een beeld. Vaak komt dat niet overeen met wat de coach er onder verstaat, maar dat maakt in het begin nog weinig uit. De beginnende stagiaire denkt bij loopt't vooral aan 'orde' en nog niet aan zelfstandig werken. Bij lukt't weet de beginnende stagiaire nog weinig van niveauverschillen en vindt hij dat het lukt als elke beweging niveau één laat zien. Leeft't beperkt zich vaak tot 'leuk' of 'saai'.

De eerste vraag die de coach tijdens de les kan stellen is of de les loopt, lukt of leeft. Als het antwoord op één van die facetten ontkennend is dan heeft de stagiaire een duidelijk probleem. Eigenlijk is dan de beginsituatie niet goed ingeschat en moeten er eerst herstelmaatregelen genomen worden, voordat het echte lesgeven kan beginnen. De stagiaire en de coach moeten samen oplossing zoeken, zodat alle drie de aspecten in zekere mate gerealiseerd worden. In deze tekst gaan we er vanuit dat over het algemeen de stagiaire zegt: "ja het loopt, lukt en leeft" en daarna niet meer precies weet wat er nog beter kan.

Veel docenten begeleiden stagiaires. Een belangrijk element in het begeleiden van stagiaires is het leren kijken naar de eigen les door de stagiaires zelf. Voor het leren observeren kan het helpen een observatie-instrument te gebruiken. Dit helpt het gesprek met de stagiaire over zijn les meer richting te geven.

TEKST CHRIS HAZELEBACH FOTO CHRIS HAZELEBACH

Bij het leren lesgeven is het van belang dat de stagiaire tijdens de les afstand neemt en observeert, om daarna geschikte leerhulp te geven. De vakdocent (coach) kan in het begin de stagiaire helpen door tijdens de les samen te observeren. Hiervoor kan een eenvoudig observatieschema gebruikt worden, dat helpt om de leervraag van de stagiaire (hoe kan de juiste leerhulp bieden

Download
het LOLULE-
blad op
KVLO.nl

Om het gesprek op gang te krijgen kan het LoLuLe-blad gebruikt worden (te downloaden op *kvlo.nl*). Op dit blad staan links een waardering 1-10 (tien cijfers) om aan te geven hoe goed de les loopt, onder het blad staan tien cijfers om de mate van lukt't de waarden en rechts op het blad tien cijfers voor leeft't. Met behulp van drie wasknijpers kan de stagiaire aangeven in welke mate de les voldoet aan loopt't, lukt't, leeft't (LoLuLe.).

De waardering van de les

Op het LoLuLe-blad is in één oog op slag te zien hoe de student tegen de les aankijkt. Bijvoorbeeld een 6 voor loopt't, een 6 voor lukt't en een 8 voor leeft't. Deze waardering van de les kan verschillen van de mening van de coach, die bijvoorbeeld een hoger cijfer in gedachten heeft voor loopt't. De bedoeling is niet dat er een discussie ontstaat over de waardering, mogelijk kan de coach dat na de les doen. De waardering die de stagiaire aan de les geeft zorgt ervoor dat de coach een inzicht krijgt in 'het hoofd' van de stagiaire. Hoe kritisch is de stagiaire op zich zelf. Er zijn studenten die zichzelf altijd te hoog of te laag beoordelen. Bovendien wordt een beetje helder welk beeld de stagiaire heeft over wat voor hem loopt't, lukt't en leeft't is. De coach zou kunnen vragen op basis van welke observaties de stagiaire tot deze beoordeling is gekomen, maar daar is vaak te weinig tijd voor, of je zou het kunnen doen met een stagiaire die aan het observeren is en niet zelf lesgeeft.

Doorvragen

De waardering van de stagiaire is uitgangspunt voor de vervolgvraag en die kan zijn:

- Ben je daar tevreden over?
- Zo ja, wil je het zo houden of wil je nog een bepaald aspect verbeteren?
- Ben je niet tevreden, welk aspect zou je willen verbeteren?

Meestal kiest de student er voor het aspect te verbeteren dat hij het laagste cijfer heeft gegeven. In bovenstaand voorbeeld zal de stagiaire kiezen voor de 6 voor lukt't of de 6 voor loopt't. Zelden kiest iemand er voor om de 8 van leeft't nog verder te verbeteren, terwijl dat ook een optie kan zijn.

Stel dat de stagiaire loopt't wil verbeteren dan is de vervolgvraag: hoe ziet voor jou loopt't er uit als het één punt hoger zou zijn? Het gaat dus niet om de tien voor loopt't, maar om één klein puntje er bij. De kunst is nu dat de stagiaire gaat 'bedenken' hoe de les beter loopt. Het gaat bij deze vraag nog niet over hoe hij dit wil bereiken, maar om een concrete leerwens (doel) te stellen. Bijvoorbeeld: ik wil graag dat de kinderen elkaar niet lopen te duwen als ze in de rij staan te wachten, maar dat ze naar de springer kijken die aan de beurt is. Als die wens geformuleerd is dan

is de vervolgvraag: "Heb je een idee hoe je dit doel wil bereiken, welke leerhulp is daarbij mogelijk?".

Het werkt het prettigst als de stagiaire zelf een idee heeft en dat wil gaan uitproberen. Mocht de student niets weten dan kan de coach een suggestie doen, die de stagiaire kan uitproberen. Zo'n kort gesprekje kan in twee minuten afgerond worden, waarna de stagiaire weer door kan gaan met lesgeven.

Voor- en nadelen van deze werkwijze

Deze tussendoor-coaching zorgt ervoor dat de student even afstand neemt van het lesgeven en een analyse maakt van drie belangrijke facetten van lesgeven. Het maakt eigenlijk niet zoveel uit of de stagiaire de les wel of niet goed waardeert in de ogen van de coach, als de stagiaire zich maar even bewust wordt van de keuzemogelijkheden die er zijn. Zonder tussendoor-coaching is de kans groter dat een beginnend lesgever te weinig afstand neemt en daardoor te vast blijft zitten aan zijn oorspronkelijke plan en te weinig lukt om de les op maat te maken voor de kinderen.

Bepaalde studenten vinden het lastig als ze uit hun lesgeefrol worden gehaald en worden onzeker door het gesprek met de coach. Bij dit soort studenten kan dan beter geen tussendoor-coaching

De eerste vraag die de coach tijdens de les kan stellen is of de les loopt, lukt of leeft.

gedaan worden. De afspraak kan bijvoorbeeld gemaakt worden dat deze studenten zelf mogen vragen om tussendoor-coaching als ze met een probleem zitten, dat ze niet weten op te lossen.

Vervolg

Als de stagiaires gewend zijn om vanuit dit kijkkader de les te waarden, dan is het interessant om tijdens de hele stageperiode met de student in gesprek te komen over de verschillen tussen wat de coach een 8 of een 10 is voor één aspect en wat de 8 of 10 voor de student is. Als het goed is dan moet daar een verschil van mening over zijn, want elke lesgever heeft zijn eigen maatstaven voor de waardering van een goede les.

De coach en student moeten het er wel over eens zijn wat beiden een 6 vinden. Wanneer is het voldoende met betrekking tot LoLuLe. Moeten alle aspecten dan minimaal een 6 zijn, of mag je voor het ene aspect een 5 hebben en een ander aspect een 7 (gemiddeld 6). Zo kan het eenvoudige LoLuLe-blad een mooi blijvend gesprek op leveren tussen coach en stagiaire. ■

Contact

ca.hazelebach@windesheim.nl

Met dank aan Calo-collega's voor het meedenken, met name Wytse Walinga, die het LoLuLe-kader verder heeft doorontwikkeld voor de mbo-opleidingen en Marty Veen voor het ontwerpen van het LoLuLe-blad.